

Datum

2019-05-23

Diariernr (åberopas)

A238.128/2019

Polismyndigheten
RättsavdelningenJustitiedepartementet
103 33 Stockholm

Hemställan om ändring i lagen om kvalificerade skyddsidentiteter

Sammanfattning

Polismyndigheten hemställer om att 2 § lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter ändras. Den ändring som önskas är att även andra tjänstemän vid Polismyndigheten än de som är polisman jämlikt 1 kap. 4 § polisförordningen (1998:1558) ska kunna omfattas av ett beslut om kvalificerad skyddsidentitet.

Bakgrund

Ett beslut om kvalificerad skyddsidentitet, avseende personal vid Polismyndigheten, får enligt 2 § 1 punkten lagen om kvalificerade skyddsidentiteter endast avse en polisman med uppgift att delta i spanings- eller utredningsverksamhet som gäller allvarlig brottslighet eller verksamhet att förebygga sådan brottslighet. För personal vid Säkerhetspolisen gäller att beslut om kvalificerad skyddsidentitet kan avse tjänsteman som är anställd vid Säkerhetspolisen med uppgift att delta i sådan verksamhet som beskrivs under 2 § punkten 1 för polisman.

Rättslig reglering

Av 2 § polislagen (1984:387) följer att till Polismyndighetens uppgifter hör bl.a. att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet samt att utreda och beivra brott som hör under allmänt åtal. Polismyndigheten bedriver därför bl.a. utrednings-, underrättelse- och förebyggande arbete.

Av 2 § lagen om kvalificerade skyddsidentiteter följer, och som är tillämpligt för Polismyndighetens del, att ett beslut om kvalificerad skyddsidentitet endast får avse en polisman med uppgift att delta i spanings- eller utredningsverksamhet som gäller allvarlig brottslighet eller verksamhet för att förebygga sådan brottslighet. För Säkerhetspolisens del tillkommer även att en annan tjänsteman som är anställd vid Säkerhetspolisen med uppgift att delta i motsvarande verksamhet kan omfattas av ett beslut om kvalificerad skyddsidentitet.

I författningskommentaren¹ till lagen om kvalificerade skyddsidentiteter anges att en kvalificerad skyddsidentitet kan tilldelas en polisman som har till arbetsuppgift att delta i spanings- eller utredningsverksamhet som gäller allvarlig brottslighet. Och även att en polisman får tilldelas en sådan skyddsidentitet om han eller hon deltar i annan verksamhet för att förebygga sådan brottslighet. Den förebyggande verksamheten beskrivs kunna vara av många olika slag och som exempel ges infiltration av kriminella grupperingar, vittnesskyddsverksamhet, annan personskyddsverksamhet och även som upprätthållandet av kontakter med informatörer eller andra källor inom kriminalunderrättelseverksamheten.

Av förarbetena² utläses att regeringen bedömt att bestämmelserna om kvalificerade skyddsidentiteter bör ges en restriktiv utformning vilket talar för att möjligheten att tilldelas sådan skyddsidentitet bör förbehållas poliser med den särskilda utbildning och erfarenhet som dessa har. Rikspolisstyrelsen och Kammarkollegiet förordade i remissvar att möjligheten att tilldela kvalificerade skyddsidentiteter skulle utsträckas till att omfatta även andra anställda inom polisen. Regeringen bedömde att den ståndpunkten väsentligen hörde samman med ett förslag om att civilanställda i större utsträckning skulle kunna arbeta i den brottsutredande verksamheten (med hänvisning till SOU 2003:114) som då bereddes inom Justitiedepartementet. Som följd härav bedömdes att frågan om civilanställda inom den öppna polisen ska kunna tilldelas kvalificerade skyddsidentiteter borde prövas i samband med det nämnda förslaget. Vad det gällde tjänstemän inom Säkerhetspolisen (vid denna tid ej ännu en självständig myndighet) gjordes bedömningen att det förhöll sig annorlunda eftersom tyngdpunkten i Säkerhetspolisens arbete under senare år förskjutits från brottsutredande verksamhet till förebyggande verksamhet och underrättelseverksamhet. Som följd därav hade Säkerhetspolisens behov av personal med annan bakgrund än den polisiära ökat och för verksamheten krävdes inte heller polismans befogenhet i samma utsträckning som tidigare. En sådan utveckling av Säkerhetspolisens kompetens bedömdes som både naturlig och värdefull och ansåg ytterligare öka möjligheterna att genom underrättelsearbete och annat förebyggande arbete avslöja och förhindra allvarlig brottslighet. Bland den av Säkerhetspolisens personal som inte utgjorde poliser bedömdes det komma att finnas de som kan behöva uppträda under kvalificerad skyddsidentitet.

Såvitt det har kunnat utredas har frågan om civilanställda inom den öppna polisen ska kunna tilldelas kvalificerade skyddsidentiteter, vilken avsågs prövas i samband med beredningen av förslaget vid Justitiedepartementet som redovisats ovan, inte resulterat i fortsatt lagstiftningsarbete.

Behov av författningsändring

Sedan lagen om kvalificerade skyddsidentiteter trädde i kraft har Säkerhetspolisen per den 1 januari 2015 blivit en självständig myndighet från att tidigare

---

¹ Prop. 2005/06:149, s. 82.

² A.a., s. 26f.

ha varit en del av dåvarande Rikspolisstyrelsen. I Polismyndigheten har andelen civilt anställd personal kommit att öka. De civilt anställda – varibland det finns personer som kompetensutvecklats inom polisen men även ett antal handläggare med juristexamen eller annan högskoleexamen samtidigt som en stor del av de handläggare som har polismans kompetens, på grund av pensionsavgångar, är unga och relativt oerfarna – handlägger i stort sett alla slags brottsutredningar.³

I de verksamheter som bedrivs av Polismyndigheten som avser i spanings- eller utredningsverksamhet som gäller allvarlig brottslighet, verksamhet för att förebygga sådan brottslighet eller personsäkerhetsarbete finns ett stort behov av att kunna skydda de skyddspersoner som myndigheten har kontakt med och även att kunna skydda själva verksamheten bestående av dels den egna personalen vare sig den är polis- eller civilanställd och dels den administrativa hanteringen av skyddsvärda delar. Som exempel på sådana behov kan nämnas skydd av kontakter mot företag och andra organisationer vid ordnande av vissa arrangemang, skydd för utförandet av vissa ekonomiska transaktioner, skydd för personal med specialistkunskaper inom vissa kunskapsområden som behöver närvara för att kunna göra adekvata avstämningar vid informationsinhämtning från källor eller skydd för personal som genomför vissa bedömningssamtal med skyddspersoner – allt för att inte riskera att röja koppling till Polismyndigheten eller annan myndighet. På motsvarande sätt som redovisats ovan för Säkerhetspolisen - i dess förebyggande och underrättelseverksamhet - finns för Polismyndigheten behov av att kunna använda särskilt utbildad personal med annan bakgrund än polisiär och som alltså inte är polisman. Sådan personal kan vara i kategorierna ekonomer, psykologer och andra verksamhetsspecialister.

Det förhåller sig även så att Polismyndigheten i flera avseenden bedriver likartad verksamhet som Säkerhetspolisen och även gör detta i samverkan med Säkerhetspolisen. Bland annat ansvarar Polismyndigheten enligt 6 § förordning (2006:519) om särskilt personsäkerhetsarbete för det särskilda personsäkerhetsarbetet som rör Säkerhetspolisen. Polismyndigheten ansvarar även för utredningsverksamhet vid inträffade terrorangrepp, denna verksamhet är i högsta grad skyddsvärd och kan därför kräva särskilda skyddsåtgärder. Behovet av att skydda verksamheten genom kvalificerade skyddsidentiteter framstår därför som likartad för både Säkerhetspolisen och Polismyndigheten. Förhållandet att beslut om kvalificerad skyddsidentitet för anställda vid Polismyndigheten endast kan meddelas för den som är polisman är inte ändamålsenligt i förhållande till den verksamhet med utrednings-, underrättelse- och förebyggande arbete som myndigheten bedriver och där det finns behov av att kunna använda personal med annan erfarenhet än polisiär och som inte är polisman. För att säkerställa en sammanhållen kedja av skyddsåtgärder för känslig verksamhet är det av största vikt att inte någon länk är svagare än de övriga, vilket i dag kan vara fallet då civilt anställd personal används, alternativt kan det vara tvunget att avstå vissa förmågor eftersom de inte kan skyddas i tillräcklig grad.

---

³ Prop. 2013/14:232, s. 25.

Vid en nordisk utblick har Polismyndigheten genom kontakt med grannländerna Danmark, Norge och Finland lämnats besked om att det – utifrån respektive lands varierande förutsättningar – finns möjlighet för polismyndigheterna i dessa länder att få beslut motsvarande kvalificerad skyddsidentitet för civilt anställd personal.

Polismyndighetens förslag

Polismyndigheten föreslår att 2 § lagen om kvalificerade skyddsidentiteter ska ges följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

<p>Ett beslut om kvalificerad skyddsidentitet får endast avse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. en polisman med uppgift att delta i spanings- eller utredningsverksamhet som gäller allvarlig brottslighet eller verksamhet för att förebygga sådan brottslighet, 2. en annan tjänsteman som är anställd vid Säkerhetspolisen med uppgift att delta i verksamhet som avses i 1, eller 3. en tjänsteman som är anställd vid Försvarsmakten med uppgift att, i verksamhet enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet, delta i sådant inhämtande av underrättelser som sker med särskilda metoder. 	<p>Ett beslut om kvalificerad skyddsidentitet får endast avse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. en polisman med uppgift att delta i spanings- eller utredningsverksamhet som gäller allvarlig brottslighet eller verksamhet för att förebygga sådan brottslighet, 2. en annan tjänsteman som är anställd vid <i>Polismyndigheten eller</i> Säkerhetspolisen med uppgift att delta i verksamhet som avses i 1, eller 3. en tjänsteman som är anställd vid Försvarsmakten med uppgift att, i verksamhet enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet, delta i sådant inhämtande av underrättelser som sker med särskilda metoder.
--	--

Denna skrivelse har beslutats av avdelningschefen Martin Valfridsson efter föredragning av juristen Pär Runemar. I den slutliga beredningen har även deltagit inspektören Lars Nilsson. Rikspolischefen Anders Thornberg har informerats om innehållet före beslut.

POLISMYNDIGHETEN

Martin Valfridsson

Pär Runemar